

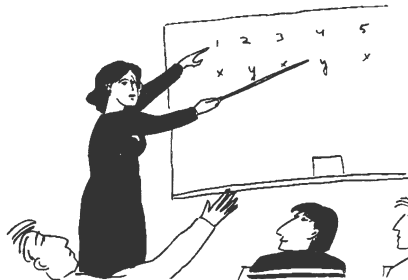
1. KAPPALE – ENSIMMÄINEN KAPPALE

Hyvää päivää

CD1/02

- Hyvää päivää! Minä olen Anna Järvinen. Olen opettaja.
- Päivää! Minä olen Petr Novák. Olen opiskelija.

- Hyvää huomenta! Olen Ville Nieminen. Olen insinööri. Kuka Te olette?
- Huomenta! Olen Elina Pitkänen. Olen sihteeri.

- Hyvää iltaa!
- Ilttaa!
- Oletko sinä Sanna Mäkinen?
- En. Minä olen Tuula Virtanen.
- Kuka sinä olet?
- Minä olen toimittaja Sari Hakanen.
- Ai jaha. Tervetuloa!
- Kiitos!

- Näkemiin!
- Hyvää yötä!

- Ole hyvä! Olkaa hyvä!
- Kiitos!

- Hei! Mä oon Riikka. Kuka sä oot?
- Moi! Mä oon Jussi.
- Oks sä opiskelija?
- Joo.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Pozdravy a zdvořilostní výrazy:

CD1/03

Hyvää huomenta! *Dobré ráno!*
Hyvää päivää! *Dobry den!*
Hyvää iltaa! *Dobry večer!*
Hyvää yötä! *Dobrou noc!*

Tervetuloa! *Vítej(te)!*
Näkemiin! *Na shledanou!*
Moi!, Hei! *Ahoj!*
Terve! *Nazdar!*

Ole hyvä! *Prosím! (při tykání)*
Olkaa hyvä! *Prosím! (při vykání)*
Anteeksi! *Promiň(te)!*
Ei se mitään! *To nic!*

Kiitos! *Děkuji!, Díky!*
Ei kiitos! *Ne, děkuji!*
Ei kestä! *Není zač!*

POZNÁMKA: Zdvořilostních výrazů se ve finštině používá méně. Není nezdvořilé je nepoužívat.

Názvy některých povolání:

CD1/04

arkkitehti
 asianajaja
 johtaja
 kielenkääntäjä
 lakimies
 lääkäri
 nimismies
 professori
 poliisi
 tulkki
 tuomari

architekt
advokát
ředitel, vedoucí
překladatel
právník
lékař
okresní náčelník policie
profesor
policista
tlumočník
soudce

Běžná ženská vlastní jména:

CD1/05

Anu
 Elina
 Johanna
 Marja
 Laura

Reetta
 Riikka
 Sanna
 Sari
 Tuula

Běžná mužská vlastní jména:

Antti	Mikko
Jari	Pasi
Jussi	Pekka
Matti	Tuomas
Mika	Ville

CD1/06

POZNÁMKA: Podle zakončení jména nelze na rozdíl od češtiny poznat, jedná-li se o ženské nebo mužské jméno.

Nejčastější finská příjmení:

Hakanen	haka	<i>les, lesík (blízko domu)</i>
Järvinen	järvi	<i>jezero</i>
Mäkinen	mäki	<i>kopec</i>
Nieminen	niemi	<i>mys, ostroh</i>
Pitkänen	pitkä	<i>dlouhý</i>
Virtanen	virta	<i>proud, řeka</i>
Lahtinen	lahti	<i>záliv</i>
Saarinen	saari	<i>ostrov</i>

CD1/07

POZNÁMKA: V textu se objevují nejčastější finská příjmení, která zpravidla mají příponu **-nen**; základ slova má často význam přírodního jevu.

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST**Verbi olla – Sloveso být****Persoonapronominin – Osobní zájmena****Persoonapäätteet – Osobní koncovky****Kielto – Zápor****Kysymys ja vastaus – Otázka a odpověď****Vokaaliharmonia – Vokálová harmonie**

Verbi olla – Sloveso být

Persoonapronomit – Osobní zájmena

Persoonapäätteet – Osobní koncovky

olla *být*

j. č. 1. minä ole- n	<i>já jsem</i>	mn. č. 1. me ole- mme	<i>my jsme</i>
2. sinä ole- t	<i>ty jsi</i>	2. te/ Te ole- tte	<i>vy/ Vy jste</i>
3. hän on	<i>on/ ona je</i>	3. he o- vat	<i>oni/ ony jsou</i>

- POZNÁMKA:**
- Rody u podstatných jmen ani zájmen ve finštině nejsou. Zájmeno **hän** vyjadřuje české *on* i *ona* a rozdíl mezi nimi je daný pouze kontextem.
  - Podobně jako v češtině není ve finštině nutné uvádět zájmena 1. a 2. osoby. Zájmeno 3. osoby je nutné uvádět vždy.

ole-n	<i>jsem</i>	ole-mme	<i>jme</i>
ole-t	<i>jsi</i>	ole-tte	<i>jste</i>
hän on	<i>je</i>	he o- vat	<i>jsou</i>
  - Osobní koncovky (**-n**, **-t**, **-**, **-mme**, **-tte**, **-vat/-vät**) se užívají obecně u všech sloves, u všech časů a všech slovesných způsobů.
  - Zájmeno **Te** Vy se užívá pro vykání.
Obecně se ale v dnešní finštině vyká mnohem méně než v češtině.

Kielto – Zápor

(minä) e- n ole	<i>nejsem</i>	(me) e- mme ole	<i>nejme</i>
(sinä) e- t ole	<i>nejsi</i>	(te/ Te) e- tte ole	<i>nejste</i>
hän ei ole	<i>není</i>	he ei- vät ole	<i>nejsou</i>

- POZNÁMKA:** Slovesný zápor se ve finštině tvoří přidáním osobní koncovky ke kmenu **e-** zvláštního záporného slovesa, které čeština nezná. Záporné sloveso není úplným slovesem. Sloveso **olla** *být* zůstává ve stejném tvaru **ole** ve všech osobách.

en (<i>ne já</i>)	emme (<i>ne my</i>)
et (<i>ne ty</i>)	ette (<i>ne vy</i>)
ei (<i>ne on/ ona</i>)	eivät (<i>ne oni/ ony</i>)

Sloveso **olla** v mluveném jazyce:

j. č. 1. mä oon	svov. minä olen	mn. č. 1. me ollaa(n)	<i>me olemme</i>
2. sä oot	<i>sinä olet</i>	2. te ootte	<i>te olette</i>
3. se o(n)	<i>hän on</i>	3. ne o(n)	<i>he ovat</i>

Sloveso **olla** v mluveném jazyce v záporu:

j. č. 1. mä en o(o) srov. minä en ole	mn. č. 1. me ei olla me emme ole
2. sä et o(o) sinä et ole	2. te ette o(o) te ette ole
3. se ei o(o) hän ei ole	3. ne ei o(o) he eivät ole

POZNÁMKA: Mezi mluveným a spisovným jazykem je ve finštině velký rozdíl. Mluvený jazyk slyšíte všude kolem sebe; jeho nejběžnější tvary uvádíme postupně. Základem pro pochopení finštiny a finské mluvnice je však spisovný jazyk. V mluvené finštině se např. u slovesa **olla** vyskytují krajové varianty, které se liší např. v délce. Např. **mä en o** nebo **mä en oo**. Neexistuje tedy žádná jednotná forma. I nářečí jsou ve Finsku stále živá forma mluveného jazyka.

Kysymys – Otázka

Tvoření otázky s pomocí tázacího zájmena kuka? kdo?:

Kuka sinä olet? Minä olen Jussi.
Minä olen opiskelija.

CD1/08

Tvoření otázky s pomocí tázací přípony -ko/-kö

olen- ko minä?	<i>jsem já?</i>	olemme- ko me?	<i>jsme my?</i>
olet- ko sinä?	<i>jsi ty?</i>	olette- ko te/Te?	<i>jsste vy/Vy?</i>
on- ko hän?	<i>je on/ona?</i>	ovat- ko he?	<i>jsou oni/ony?</i>

Tvary mluveného jazyka jsou: 2. os. j. č. o(o)ks sä?
3. os. j. č. onks se?
3. os. mn. č. onks ne?

Tázací přípona **-ko/-kö** se vždy připojuje k prvnímu slovu ve větě, např.

Olet-**ko** sinä Jussi? *Jsi Jussi?*
Onko hän Matti? *Je on Matti?*

POZNÁMKA: Intonace se ve finské otázce na konci nezvedá jako v češtině; v poslední době je však i ve finštině slyšet stoupající intonaci na konci věty zvláště u mladých, zřejmě pod vlivem cizích jazyků.

Kielteinen kysymys – Záporná otázka

en-**kö** minä ole? *nejsem já?* emme-**kö** me ole? *nejsume my?*
 et-**kö** sinä ole? *nejsi ty?* ette-**kö** te/Te ole? *nejste vy/Vy?*
 ei-**kö** hän ole? *není on/ona?* eivät-**kö** he ole? *nejsou oni/ony?*

Záporná otázka se tvoří z časovaného záporného slovesa s tázací příponou a u slovesa **olla** z tvaru **ole** (samohláskový kmen viz lekce 3).

Vastaus – Odpověď

V odpovědi se běžně opakuje jen slovesný tvar. Málo se používá slovo **kyllä ano**. V mluveném jazyce se používá slovo **joo jo**.

CD1/09

- Olet-**ko** sinä opiskelija? – *Jsi student?*
- **Olen.** – *Ano.*

Pokud se ptáme na podstatné jméno, souhlasná odpověď je **niin**.

- Jussi-**ko** sinä olet? – *Jsi Jussi? (dosl. Jussi jsi?)*
- **Niin./ Niin, Jussi./ Joo.** – *Ano./ Ano, Jussi./ Jo.*
- Sinä-**kö** olet Jussi? – *Ty jsi Jussi?*
- **Niin./ Niin, minä./ Joo.** – *Ano./ Ano já./ Jo.*

Vokaaliharmonia – Vokálová harmonie

Přední samohlásky	Neutrální přední samohlásky	Zadní samohlásky
y	i	u
ö	e	o
ä		a

POZOR! V původně finských slovech se zároveň v tomtéž slově vyskytují buď pouze přední (**ä, ö, y**), nebo pouze zadní (**a, o, u**) samohlásky. Slovo kombinující v sobě samohlásky přední a zadní není tedy možné. K oběma skupinám se mohou připojit tzv. neutrální přední samohlásky (**e, i**). Proto i koncovky nebo přípony, které se ke slovům připojují, existují vždy ve dvou variantách (např. -vat/-vät: **o-vat** – **ei-vät**; -ko/-kö: **on-ko** – **ei-kö**).

Např.: **hyvä** (*dobrý*), **ilta** (*večer*) – **Hyvä-ä ilta-a!** *Dobrý večer!*

1. Doplněte tvary slovesa olla.

1. Kuka sinä ..... ? 2. Minä ..... opettaja. 3. .... Elina sihteeri?
 4. .... hän ole opettaja? 5. .... Te toimittaja? 6. Kuka ..... opiskeli-
 ja? 7. .... Jussi opiskelija? 8. .... Jakub ole insinööri?

2. Přeložte do finštiny.

1. – Kdo jsi? – Jsem Petr Novák. (Jsem .....)
 2. – Jsi Petr? (Jsi .... ?) – Ano.
 3. – Jsi Jakub? – Ne, nejsem, já jsem Ondřej.
 4. – Ty jsi David? – Ano.
 5. – Nejsi ty Klára? – Ne, nejsem, já jsem Dana.
 6. – Kdo je Klára? – Já jsem Klára.

3. Přeložte do finštiny.

1. – Nejsi student? – Ano, jsem student.
 2. – Není učitel? – Ne, není.
 3. – Kdo je učitel? – Jan je učitel.
 4. – Není ona učitelka? – Není, je redaktorka.
 5. – Je ona sekretářka? – Je.
 6. – Je dobrá? – Ano.

4. Přeložte a odpovídejte finsky na otázky.

1. Kdo je David? 2. Kdo jsi ty? 3. Je Anna dobrá učitelka? 4. Je
 Magda studentka? 5. Je Petr učitel? 6. Nejste vy sekretářka?

5. Odpovězte kladně i záporně.

1. Oletko sinä insinööri? 2. Onko hän opettaja? 3. Davidko hän on?
 4. Oletteko Te toimittaja? 5. Opiskelijako Jana on? 6. Etkö sinä ole
 opiskelija? 7. Eikö hän ole insinööri? 8. Toimittajako Te olette?
 9. Ettekö Te ole opettaja? 10. Opiskelijako sinä olet?

SANASTOJA – SLOVNÍ ZÁSOKA

Pamatujte: žádné rody ve finštině!

aamu	ráno	minä	já
anteeksi	promiň, promiňte	näkemiin	na shledanou
ai jaha!	ach tak!	olla	být
he	oni, ony	opettaja	učitel, -ka
huomen:	jitro	opiskelija	student, -ka
huomen-ta	dobré ráno (jen v pozdravu)	päivä	den
hyvä	dobry	sihteeri	sekretář, -ka; tajemník, -ice
hän	on, ona	sinä	ty
ilta	večer	te/Te	vy/Vy
insinööri	inženýr, -ka	tervetuloa!	vítám tě/Vás!
kiitos	díky, děkuji	terve!	nazdar!
kuka?	kdo?	toimittaja	redaktor, -ka
me	my	yö	noc